Год. II. САМОКОВЪ, 21 МАРТЪ 1936 ГОД Бр. 60

САМО-КОВЪ

СЕДМИЧЕНЪ ОРГАНЪ НА ОБЩИНСКОТО УПРАВЛЕНИЕ

АБОНАМЕНТЪ: за година 50 лева, 6 месеци 30 лева. Единъ брой 1 левъ. ОБЯВЛЕНИЯ: вѣнчални, годежни и отмѣняване честитки по 40 лв.; на квадратенъ сантиметъръ по 1 левъ; всички други до 50 думи 1 левъ на дума, а съ повече отъ 50 думи първитѣ 50 думи по 1 левъ, а останалитѣ по 50 ст. на дума.

Д. Хр. Маджаровъ.

ОКОЛО ДЕЙНОСТЬТА НА НЕОФИТА РИЛСКИ ВЪ САМОКОВЪ

Несфитъ Рилски е единъ отъ голѣмитѣ ни просвѣтни дейци отъ преди освобождението. Нему историята на нашето учебно дѣло ще отреди видно мѣсто не само затова, че той стана пръвъ учитель въ габровското училище, следъ като се бѣше подготвилъ за това както трѣбва, не само че състави много учебници и улесни тъй работата въ училищата, но и затова, че създаде едно поколѣние отъ добре подготвени учители, които се пръснаха да работятъ изъ цѣла България. Самъ той е учитель, когото търсятъ отвсѣкѫде. А това, между другото, показва, колко много сж го обичали, колко сж го харесвали, колко е допадалъ той на своитѣ сънародници, разбрали вече добре истинската цена на просвѣтата и значението на добре подготвения учитель. Тамъ, кѫдето отивалъ, той извикналъ радость у поробеното население, създавалъ епоха въ живота на града.

Самоковъ е отъ ония наши градове, които рано се замислятъ за просвѣтата и полагатъ всѣкакъ грижи, за да се сдобиятъ съ добре уредени училища. Още въ началото на XIX вѣкъ самоковци привличатъ въ града си известни по онова време учители, между които е и поменатиятъ по-горе Неофитъ Рилски. Неговото престояване въ града и неговата дейность като учитель тукъ иматъ голѣмо значение за понататъшния развой на просвѣтното дѣло въ Самоковъ. Неофитовата заслуга се състои преди всичко въ това, че той разпалва въ своитѣ млади ученици — самоковци жажда за наука и просвѣта, че съ своето трудолюбие, съ своитѣ духовни интереси и съ своето правилно схващане за ролята на просвѣтата въ свѣстяването на поробения народъ създава отъ тия млади хора ревностни просвѣтни дейци, готови да дадатъ всичко, за да помогнатъ на сънародницитѣ си. Неофитъ е ималъ сигурно повече отъ други наши учители тоя даръ да пленява сърдцата на своитѣ ученици, та затова тѣ нивга не го забравятъ. Далечъ отъ него, тѣ му пишатъ, тѣ му искатъ съвети и му благодарятъ, когато ги получатъ, защото той винаги се отзовава на молбитѣ имъ, учи ги и ги покровителствува. Такива тъкмо отношения сѫществуватъ и между Неофита и неговитѣ ученици отъ Самоковъ, числото на които не е малко. Тукъ именно — ще повторя — азъ съзирамъ и голѣмитѣ заслуги на Н. Рилски къмъ тоя градъ. Защото не е малко нѣщо да създадешъ цѣла плеяда отъ млади хора, у които да всадишъ нестихваща любовь къмъ народа, изразяваща се въ непрекѫсна дейность за неговата просвѣта, за неговото пробуждане, при готовность да дадешъ всичкитѣ си сили, духовни и материални. Много забележително е, че вече следъ престояването на Неофита въ Самоковъ, въ тоя градъ започва по-интензивенъ духовенъ животъ, воденъ все отъ негови ученици: едни били при него, докато е билъ още въ манастира, други работили подъ негово ржководство въ Габрово, а трети — най-голѣмото число въ Самоковъ.

Престояването на Н. Рилски въ Самоковъ заслужава едно по-вѣрно освѣтление и проучване, защото тоя периодъ отъ живота му е важенъ. Него ще трѣбва да знае добре и оня, който разглежда дейността на Неофита като житель изобщо, и оня, който проучва просвѣтното дѣло въ Самоковъ. За жалость, за тая дейность на Неофита се знае твърде малко, или почти нищо. Всички негови биографи отминаватъ тоя периодъ отъ живота му мълкомъ. Казва се само, че той е билъ учитель и въ Самоковъ, опредѣлятъ се приблизително и годинитѣ, които е прекаралъ въ тоя градъ, а се споменаватъ и имена на нѣкои негови ученици. И толкова. За бедния изследвачъ има работа. Животътъ на Неофитъ Рилски между 1827 и 1833 год. трѣбва да се проучи добре. Тъкмо по това време пада и учителстуването му въ Самоковъ.

Неофитъ Рилски ни е оставилъ единъ свой дневникъ, една автобиографична скица и доста обширна кореспонденция. Дневникътъ му почва отъ 1836 год. и продължава до 1874 година. Въ него нѣма казано нищо за дейността му въ Самоковъ, защото въ тоя градъ Неофитъ е билъ преди 1836 г. Споменаватъ се само имената на негови ученици — самоковци: Зах. Зографъ, Д. Х. Іоанновичъ — Смрикарь, Ник. Христовичъ и др. Автобиографичната скица е много малка, само единъ голѣмъ листъ. Той я е писалъ следъ 1864 г., значи е билъ вече по-старъ отъ 70 г. Въ тая кратка автобиография Неофитъ пише, че следъ като излѣзълъ отъ Мелнишката школа, билъ учитель въ Самоковъ 4½ години, следъ което станалъ писарь въ манастира. Ако действително е работилъ въ Самоковъ 4½ г., то е твърде много. По неговитѣ посочвания това време е между 1827 и 1832 г.. Покойниятъ проф. Ив. Д. Шишмановъ, който печата дневника, автобиографията и кореспонденцията на Неофита, смѣта, че въ посочване броя на годинитѣ може да има грѣшка, тъй като афтобиографията е писана отъ старецъ, който може да е забравилъ много нѣщо отъ ранния си животъ, нѣкои дати, години и пр. Най-сетне и въ кореспонденцията на Неофита, която почва отъ 1835 г. (писмата му до тази година сж изгубени) не се намира нищо за дейността му въ Самоковъ. Но ако отъ тая кореспонденция не може да се опредѣли, кога точно и колко време е прекаралъ той тукъ, вижда се друго нѣщо: какви трайни връзки е завързалъ съ самоковскитѣ си ученици и колко сж го обичали не само тѣ, но и всички самоковци.

Не е тукъ мѣстото да влизамъ въ подробности по въпроса за разногласията относно до годинитѣ, които Неофитъ е прекаралъ въ Самоковъ. Въ тоя градъ той е дошелъ, навѣрно къмъ 1827 или 28 год. и е преседѣлъ до къмъ 1830, може би и 1831 год. Не е чудно да е идвалъ той въ Самоковъ и по-рано, преди 1827 г., когато е билъ въ Рилския манастиръ. За такова нѣщо поне загатва и Хр. Семерджиевъ въ книгата си за Самоковъ и сколията му. Неофитъ е билъ едновременно дяконъ и учитель, а сигурно и писарь въ митрополията при самоковския епископъ Игнатий, който е билъ убитъ презъ 1829 г. отъ подкупени турци.

Презъ 1835-36 г. самоковци мислятъ да поканятъ за учитель въ града си познатия имъ, а следъ отварянето на габровското училище станалъ известенъ изъ цѣла България Неофитъ. Две—три години следъ това въ писмо отъ 8 мартъ 1839 г. Димитъръ Смрикарь пише за това Неофиту и му съобщава голѣмото желание на самоковци да го видятъ пакъ по между си. Пише му тъй: „Горяща любовь иматъ тѣ ради ваши мудрословесіе.“ Молятъ го и чрезъ Захарий Зографъ. Той му съобщава желанието на чорбаджи Іоаннъ Чавдаръ да го доведе въ Самоковъ и го увещава да приеме поканата. „Помисли си прочее — пише му той — кое мѣсто оу болгаріята може повеке да те возблагодари отъ Самоковъ. За твоятъ животъ на кой болгарски градъ имашъ таківи пріятели, като що имашъ оу Самоковъ“. Тия думи на Захарий Зографъ говорятъ красноречиво за връзкитѣ на Неофита съ Самоковъ и за отношенията на самоковци къмъ него. Къмъ 1840 год. училищата въ Самоковъ се намиратъ въ лошо състояние. Всичкитѣ надежди на самоковскитѣ първенци сж обърнати къмъ Неофита Рилски. Чорбаджи Чавдаръ дава изразъ на това съ думитѣ си: „Отъ Митровденъ ако сме живи не е кабилъ да не доведеме даскалъ Неофита, защото дибидусъ ни се затвори школата“. Дим. Смрикарь съ писмо отъ 15 VI 1840 г. го моли да се смили надъ самоковци и да приеме поканата. Неофитъ, обаче, си мълчи. Презъ 1847 г. желанието на самоковци да доведатъ Неофита за учитель въ града още не е затихнало. Много е интересно да се знае, какво е попрѣчило на толкова много желания и каненъ учитель да приеме поканата и да стане повторно учитель въ Самоковъ, поне за малко време. Сѫщо тъй е интересно да се знае, какво вѣрно има въ думитѣ на неговия ученикъ Хр. Димитровъ, който въ връзка съ тия покани, пише въ едно свое писмо за Неофита, че той достойно е седѣлъ и другъ пѫть въ Самоковъ и има въ тоя градъ много ученици, обаче и „самоковската попара пресищенъ е и не знамъ дали хоче да дойде“. Дали тия думи не значатъ, че когато е билъ въ Самоковъ, Неофитъ Рилски е срѣщалъ прѣчки отъ страна на нѣкои лица или срѣди въ града?

За това другъ пѫть.

СВЕЩЕНИЦИТѢ ЩЕ БѪДАТЪ САМО ВЪЗДЪРЖАТЕЛИ.

Новоизбранията неврокопски митрополитъ Борисъ е отправилъ едно окржжно до всички свещеници въ епархията си, което по характера си и твърдостьта на тона съ който сж направени редъ внушения, е знаменително.

Въ това окржжно Н. В. Пр Митрополитъ Борисъ, следъ като изисква отъ всички свещеници пълно и основно познаване и живѣене по пѫтя на Словото Божие, изрично изисква: — „*Всички свещеници и кандидати за такива сж задължени да дадатъ писменна декларация, че нѣма да пушатъ и да употрѣбяватъ спиртни питиета.*

Тази на пръвъ погледъ малка реформа, наистина е въ състояние да направи истинска революция въ духа и манталитета на българския свещеникъ и го издигне, както никоя друга до сега, до слушанъ и любимъ народенъ пастиръ.

Така само ще изчезне и народната поговорка: „Не гледай попа какво прави, а какво приказва“.

М. Коларовъ, дан. началникъ

За патентовия данъкъ занятие

ДЕКЛАРИРАНЕ И ОБЛАГАНЕ

Въ миналия брой се занимахме съ данъка за наемитѣ, а сега ще се запознаемъ съ *патентовия данъкъ занятие*.

На патентово облагане съ данакъ върху занятията подлежатъ: 1) Всички, които упражняватъ *свободни* занаятия, а тѣ сж адвокати, лѣкари, просбописци, акушери, техници, артисти, журналисти и др. подобни, при които преобладава умствения тъдъ; 2) Всички *занаятчии* — шивачи, обущари, дърводѣлци, кожухари, хлѣбари, металоработници, бръснари, ковачи, фотографи, сладкари, гостилничари, тухлари, кираджии и др. подобни, при които преобладава ржчния трудъ; 3) Всички търговци, които работятъ само на *дребно*, ако за 1935 год. данъка имъ занятие е билъ помалко отъ 10,000 лв., като бакали, манифактуристи, книжари, брашнари, желѣзария, кръчмари, плодове, зеленчуци и др. при които продавача е посрѣдникъ между производитель и консуматоръ; 4) Всички кооперации, които презъ 1935 год. сж имали оборотъ отъ стоки отъ 100 хиляди лева до 1 милионъ лева и 5) Всички еднолични фирми и събирателни дружества, които иматъ машинизирано производство, но не сж индустриални.

Изброенитѣ категории данъкоплатци, трѣбва да подадатъ до 31 мартъ т. год. *декларации* образецъ „А" — за облагане съ патентовъ данъкъ занятие за периодъ отъ 2 год. — за 1936 и 1937 год.

Декларациитѣ се купуватъ и подаватъ, за данъкоплатцитѣ отъ гр. Самоковъ въ данъчното управление, а въ селата въ надлежното общинско управление. Понеже закона е въ сила за отъ 1 януарий т. г. задължително трѣбва да подаде декларация и онзи, които е напусналъ да упражнява занаятието си следъ тази дата и най-кжсно до 31 мартъ т. г. — по нея ще бжде обложенъ само за времето презъ което е работилъ. Тия декларации се подаватъ въ 2 екземпляра. Трѣбва да отбележимъ и това, че въ декларацията за облагане съ патентовъ данъкъ занятие *не се* деклариратъ и получаванитѣ *наеми*, защото за наемитѣ се подаватъ специални декларации обр. „В", а данъка за тѣхъ плаща за всѣко изтекло четримесечие.

Понеже патентовия данъкъ ще се опредѣля за предполагаемъ доходъ отъ 1936 год., а не върху добития презъ изтеклата година, както бѣше при стария законъ, върху четвъртата страница на декларациитѣ, обр. „А" сж напечатани таблицитѣ за разредитѣ на патентовия данъкъ за всѣка група данъкоплатци.

При написване на декларацията, данъкоплатеца има да попълва непознатата му до сега нова графа съ въпросъ „какъвъ патентъ смѣта, че трѣбва да плаща". Съ това се дава възможность на всѣки да постави основитѣ на едно справедливо облагане, за което толковя много се пише и говори. По една отъ подаденитѣ декларации се изпращатъ при описъ на надлежното браншово здружение, за да се произнесе управителното тѣло, кой какъвъ патентъ следва да плаща, което се написва въ специална графа.

Ако данъчната власть не възприеме опредѣления отъ управителното тѣло на здружението нѣкому данъкъ, събира писмени сведения по декларацията и извършва ново облагане съ комисия, въ която ще участвува и браншовъ представитель.

Недоволнитѣ отъ така опредѣления данъкъ, могатъ да го обжалватъ, на общо основание ако въ 14 дневния срокъ за това е предплатенъ и данъка за едно четримесечие, въ противенъ случай Данъчния началникъ ще Ви съобщи, че жалбата се остава безъ разглеждане, а обжалвания данъкъ става събираемъ.

Патентовия данъкъ занятие за 1936 год. и на сетне се плаша на три пжти доброволно и безъ глоба, а именно: на 25 февруарий, 24 юний и 25 октомврий, но може да се предплати изцѣло.

Който не си изплати коя да е третинка, до горнитѣ срокове дава му се още три месеца срокъ, за да се издължи съ глоба по 1 на сто месечно, но ако и тогава не се издължи затваря му се заведението и преследва да не упражнява занаятието за което не е изплатенъ данъка, а дължимия данъкъ и глобата събиратъ принудително. Значи, който не си е изплатилъ третинката отъ патентовия данъкъ за 1936 год. до 25 февруарий т. год. може да я изплати съ 1 на сто месечна глоба — лихва най-кжсно до 25 май, но ако не стори това самъ до тогава, ще му се затвори заведението. Така ще се изплащатъ и другитѣ третинки, а преследватъ неизплатилите.

Който започне да упражнява занаятие или търговия на дребно следъ 31 мартъ т. г. трѣбва да подаде декларация, обр. „А" въ 30 дневенъ срокъ въ данъчното управление.

Който престане да упражнява занаятието си следъ 31 мартъ т. г. е дъленъ да подаде заявление въ 30 дневенъ срокъ.

Нека си вземемъ добра бележка и отъ задължението, че ако едно лице е занаятчия обущарь, но продава и готови обувки и гумени обувки, или е шивачъ, но продава платове и др. предмети, или е бръснарь, а продава парфюмерия и трикотажъ или галантерия, или манафактуристъ, а продава и боядж. материали, непременно трѣбва де се декларираътъ и тия занаятия или търговии и бждатъ обложени.

За недекларираните въ срока занаятия ще се опредѣля данъкъ въ троенъ размѣръ, а за незаявено прекратено занятие, данъка ще тече и за полугодието презъ което ще се подаде заявление.

На амбулантнитѣ търговци не се издава позволително отъ надлежнитѣ власти, до като не удостовѣрятъ, че сж си платили данъка занятие.

За улеснение на нуждаещитѣ се отъ справки, трѣбва да отбележимъ, че съ чл. чл. 1, 7, 8, 9, 11, 12-в, 40, 56, 57, 64, 65, 66, 67, 68 69, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 81, 82, 83, 84, 96, 97, 99, 100, 101, 110, 111, 113 и 114 отъ наредбата — законъ за данъка върху приходитѣ — Д. в., брой 24 отъ 3 февруарий т. г. е постановенъ реда и начина за облагането съ *патентовъ данъкъ занятие*.

БАЛКАНСКИ КАШКАВАЛЪ

на цѣла пита по 25 лв. килограма продава

ГЕРШОНЪ ХАИМОВЪ.

МѢСТНИ НОВИНИ.

Утре, 22 т. м., 10 ч. сутриньта въ голѣмия читалищенъ салонъ на училището „Св. св. Кирилъ и Методий" се урежда родително-учителска среща съ утро.

Акционерно търговско индустриално д-во „Бждещность" — Самоковъ е публикувало, въ бр. 44 на Държавенъ вестникъ баланса за 1935 г., смѣтката „Печалби и загуби" и поканата съ дневния редъ за общото годишно събрание, което ще се състои на 29 мартъ т. г., 10 ч. сутриньта въ дружествената канцелария.

На 26 т. м., четвъртъкъ, 6·30 часа следъ обѣдъ въ салона на читалището, г. Хр. Марковъ ще говори на тема: „Основнитѣ причини за падането на второто българско царство". Сказчика ще изнесе данни, неизвестни до сега.

Самоковската търговска банка ще има своето годишно общо събрание утре, 22 т. м., 9 часа сутриньта въ банковото помѣщение.

Начиная отъ 15. т. м., Самоковската държавна болница обслужва съ хирургическа помощь нуждаещитѣ се. Въ болницата се извършватъ всѣкакви хирургически операции.

Въ Самоковската държавна болница има едно здраво и добре развито момченце — кржгълъ сиракъ на 4 год. отъ здрави родители. Желае се неговото осиновяване. Подробности справка и виждане въ болницата всѣко време.

Читалищното кино отъ снощи представя „ЧЕЛЮСКИНЪ". Походътъ. Крушението. Спасението на героитѣ на полярната експедиция на проф. Шмидъ. Блѣскавъ тонрепортажъ на Съюзкино — хроника, Ленинградъ.

Фабрика

„БЖДАЩНОСТЬ",

Самоковъ,

пустна за праздницитѣ голѣмъ изборъ доброкачествени платове по намалени цени.

Продажба въ фабриката и

магазинъ „СЛОНЪ".

12.

Какво виде дѣдо Митре на „оня свѣтъ"

Разказъ отъ Хр. Марковъ.

Старецътъ бѣше извънъ себе си отъ радость. Той нищо не помнеше вече отъ преживѣното, защото преди да го извадятъ отъ 350-ий пологъ, бѣха му дали да сръбне отъ водата на р. Лета. Той дори не помнеше името си, нито пъкъ че е билъ депутатъ отъ българския парламентъ. Кубрать му припомни, че е билъ такъвъ и че е съдействувалъ за разединението на народа, но въ бждеще при новото прераждане, ще гледашъ да бждешъ човѣкъ и то само човѣкъ, натъртено изговорилъ царьтъ тая дума.

Американецътъ и отче Онуфрий помолиха „заведующия" да ги освободи вече, като настойчиво поискаха да видятъ Орфей съ неговата вълшебна лира, чрезъ която е успѣлъ да умилостиви подземнитѣ богове да го пропуснатъ въ оний мрачни селения, дето обитаватъ сѣнкитѣ на умрѣлитѣ и да види своята мила Евридика.

— Да, ей сега ще го взема съ себе си и ще отидемъ въ 93-ий милионъ, за да облекчимъ страданията на вождоветѣ на моя народъ... Хм.. азъ ще облекчавамъ, но периодически и по-строго ще наказвамъ; ще въведа и „пръчкитѣ", та дано умилостивимъ върховното божество и по-скоро настапи изкуплението.. Хайде сега вие вървете и ни чакайте тамъ.

Тримата патници оставиха при казания дворецъ и се опитиха да пологътъ, където бѣха оставили дѣдо Митре.

— Горкиятъ, какво изтърпя това проклето „преображение", каза американеца, като се обърна къмъ стареца.

— Какво преображение, нищо не съмъ изтърпѣлъ, отговори той...

— Какво нищо, поде отчето, ами нали се преобрази на оселъ?

— Какво е това оселъ, ядовито отвърна дѣдото.

— Магаре, магаре, додаде, американеца

— Азъ такова нѣщо не помня...

— Както и да е, то се свърши, радвай се дѣдо Митре и благодари на Бога за избавлението си, каза отчето.

— Слава, слава на вишния аминъ, отговори дѣдото.

Ето, че навлѣзоха въ 93-ий милионъ и се разхождаха между редоветѣ животни, които обезпокоявани отъ роякътъ конски мухи, постоянно се ритаха. Въ срѣдновѣковнитѣ редове, показаха имъ имената на нѣкои тогавашни велможи, които само дѣлеха народа и не се покоряваха на българскитѣ царе. Въ едно едро дръгливо животно имъ посочиха Иванко убиецътъ на Асени I. — Наблизу до него болярина Смилецъ, Славъ и други...

Нашитѣ патници пристигнаха до 350 хилядния пологъ, където бѣха оставили стареца. Неговото мѣсто бѣше заето отъ единъ голѣмецъ отъ Стара Загора.

Год. II САМОКОВЪ, 11 ЮЛИЙ 1936 ГОД Бр. 76

САМО-КОВЪ

СЕДМИЧЕНЪ ОРГАНЪ НА ОБЩИНСКОТО УПРАВЛЕНИЕ

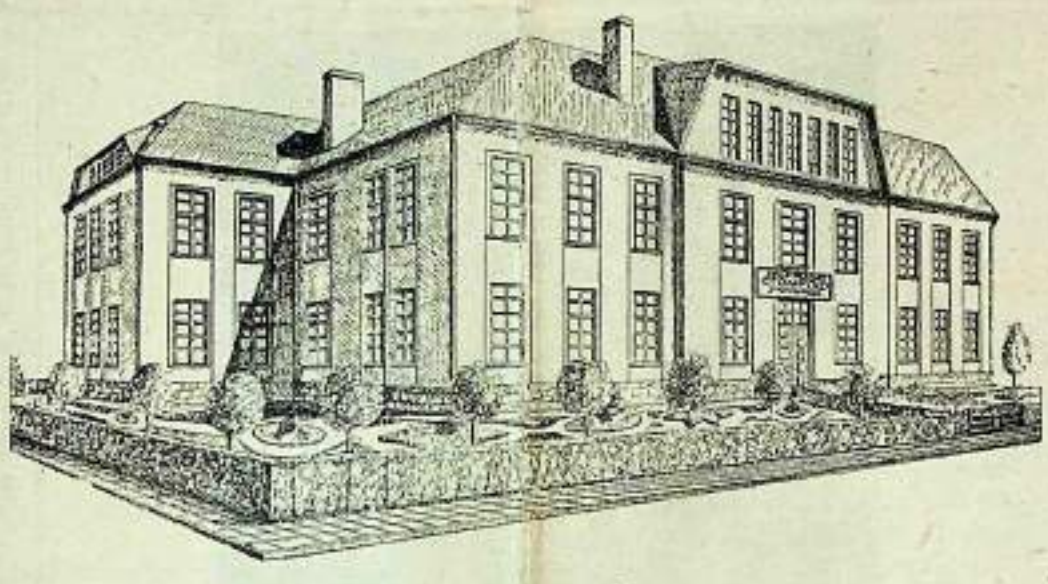
АБОНАМЕНТЪ: за година 50 лева, 6 месеци 30 лева. Единъ брой 1 левъ. ОБЯВЛЕНИЯ: вѣнчални, годежни и отмѣняване честитки по 40 лв.; на квадратенъ сантиметъръ по 1 левъ; всички други до 50 думи 1 левъ на дума, а съ повечѣ отъ 50 думи първитѣ 50 думи по 1 левъ, а останалитѣ по 50 ст. на дума

ПОСЕТЕТЕ ИЗЛОЖБАТА!

Самоковската община цени дълбоко всички културни прояви въ града. Тя подпомага, това е въ кржга на задачитѣ ѝ, всѣко начинание — плодъ на солидарность и взаимопомощь.

Постоянното присжтствие на общината е въ помощь и на промишлената изложба, уреждана въ града ни за втори пжть вече.

Изложбата е дѣло на самоковскитѣ занаятчии, индустриалци и Столарското училище. Въ нея гражданитѣ ще иматъ случая да наблюдаватъ ръста на ржчната промишленость на занаятчийството, да си купятъ предмети, които не ще видятъ по витринитѣ, защото по качество на материалитѣ, по изящна изработка, здрава направа—нѣща на които изложителитѣ сж обърнали особено внимание и сж дали не обикновения си дѣлничевъ трудъ, а вложили цѣлото си умѣние. Гражданитѣ съ посещението си ще засвидетелствуватъ голѣмия си интересъ и внимание къмъ оня слой отъ народа ни, който е далъ и дава най-голѣмъ дѣлъ жертва къмъ народния ни материаленъ упадъкъ, най-много доказано родолюбие и търпение въ дни на изпитания и горчивини за себе си и държавата ни.

Столарското училище въ Самоковъ

Отдѣлнитѣ занаятчии, индустриалци, промишленици и людетѣ на застжпенитѣ въ изложбата отдѣли ще кажатъ тежката си професионална дума за напредъка или назадничавостьта въ вкуса на тѣхнитѣ другари, ще ги насърдчатъ, а и ще вематъ поука, та да внесатъ всѣки въ своята работилница новото отъ показаното — една отъ голѣмитѣ задачи на изложбитѣ.

Госитѣ на Самоковъ, лѣтовници и случайни посетители, ще иматъ удоволствието да се запознаятъ съ творчеството на внуцитѣ на стария Самоковъ, оня, който даде въ миналото търговци отъ първа величина, стопански и културни дейци, рѣдко срѣщани въ родината ни — нашата мѣстна, самоковска гордость.

Ето защо общината, ценейки високо хубавото начинание на еснафитѣ и комитета за уреждане изложбата, вѣрвайки, че всички самоковци ще отидатъ въ салонитѣ на Столарското училище, че лѣтовници и гости, ще намѣрятъ край другитѣ развлѣчения и това да видятъ произведенията на творцитѣ на часть *отъ матер. ни култура — поканва* всички да посетятъ изложбата.

W.

САМОКОВЪ И НЕГОВАТА ПРОМИШЛЕНОСТЬ.

П. Чамурлийски.

Ония, които работятъ и мислятъ за гр. Самоковъ, длъжни сж да знаятъ, отъ где той черпи своятъ поминъкъ и какво благоденствие има. Само така ще се опредѣли неговия социаленъ съставъ, неговото настояще и бждеще. А безъ това опредѣление не могатъ да се поставятъ правилно никакви общи задачи, никакви обществени грижи. Защото всѣка обществена грижа ще е ефикасна, само когато добре познава своитѣ предпоставки.

Въ пжтя на това дирене на търсещия настойчиво ще се наложи проблемата за производството изобщо и специално тая на самоковската промишленость, защото политическата икономия ни учи, че народното благоденствие се гради главно върху производството чрезъ дейностьта на тритѣ производствени клона: *земедѣлие, занаяти и индустрия. „Колкото повече произвежда едно общество, толкова то е по-богато"*, твърди тя. Производството, следователно, се явява главниятъ изворъ, на благата и всѣка човѣшка дейность, вложена въ него, заслужава закрила и подкрепа.

Ако горния твърдежъ е вѣренъ по начало, нека го пренесемъ на наша почва, за да видимъ, какво пъкъ се произвежда у насъ. И нека нашитѣ обществени деятели се помжчатъ да опознаятъ *настоящето*, за да видятъ, колко и какви производствени сили има гр. Самоковъ. А отъ тамъ какви нови възможности могатъ да се открияатъ въ тая насока.

Който измине тоя пжть на търсене, нека бжде увѣренъ, че времето пожертвувано за него, не ще да е напраздно загубено. Защото, уви, той ще види съ собственитѣ си очи и ще се убеди, че *нашето мнозинство живѣе паразитно, а най-вече привилегированата социална категория.*

Миналото на гр. Самоковъ се споменава отъ мнозина съ чувство на гордость. Старитѣ сж могли. Дали борци за църковно освобождение, дали духовни водачи. Основали изкуства и школи на изкуствата. Дали книжовници, художници, педагози и борци. Но дали и хора на дѣлото. Имало е развити, буйни занаяти. Въ всѣка градска кжща се е работило ржчна домашна индустрия. Тракали сж видни и мадани. Отглеждани сж буйни стада. Нашенци търговци сж шетали изъ всички земи на Отоманската империя. Водитѣ на Искъра и Бистрица сж били впрегнати, за да работятъ и тѣ наредъ съ човѣшката физика. А за да се реализиратъ по-голѣми индустриални замашки, прокарвани сж дори мальоризации. И ние виждаме, че въ Самоковъ се заражда: желѣзната, спиртната, пивоварната, кибритната, стъкларската, текстилната, кожарската, мелничната, дърводѣлската и др. индустрии.

Дѣ сж сега?

Едни сж покойници, други полусжществуватъ. Огледайте последния полувѣкъ, за да видите, какъ бавно, като догаряща свѣщь, умиратъ предприятия и занаяти, гине самоковската промишленость и вещаятъ гладъ и нищета за цѣлата работна маса.

Днешната самоковска индустрия, взета въ цѣлость, прилича на скелетъ. Крайно анемична, тя страда отъ хронически недостатъци и прилича на малокръвенъ организъмъ. Липсватъ й капитали, кредити, организации. Липсватъ знания, познаването на законитѣ на икономиката, дисциплината на творческата воля. А интелигенцията въ тоя градъ не се и интересува отъ промишленостьта. Частниятъ и общественъ капиталъ предпочита банковата лихва и лихварската рента. Спестяванията познаватъ само една капиталистическа формула — *„блогъ"*. Прибавете къмъ това бюрократична канцеларщина, липса на всѣкаква обществена грижа и подкрепа, тежки данъци, облози, налози, глоби, марки и инспекции и ще получите картината пълна.

За да се разбере, каква фатална леность е обвзела всички срѣди, идете въ което желаете общество и заговорете за индустрия. Ще видите, че всички събеседници ще се разбѣгатъ. Това е, може-би, единственятъ градъ, кждето сж убедени, че електрическата енергия, като двигателна сила, нѣма стойность и не ще има приложение въ мѣстната индустрия. А човѣкътъ на дѣлото тукъ никой не дири, нито е нуженъ нѣкому. Една жестока, стръвна психика, създадена отъ негативни сили, е респектирала всѣка нова рожба на промишленостьта. И ако самитѣ предприятия сж скелети, още по-лоша е била участьта на пионеритѣ на производството. Тѣ сж били или прицелъ на изсмукване или прицелъ на укоръ и подигравки. На тѣхъ даватъ само две награди: ако успѣе — злобата и завистьта, ако пропадне — подигравка и прозвището „батакчия".

Ако сравнимъ какво бѣше само преди двадесеть години, съ това що е сега, ще намѣримъ че: тогава работѣха 4 текстилни фабрики, сега само една и една наполовина; тогава работѣха две кожарски фабрики, днесъ—само една; тогава работѣха 4 търговски модерни мелници, днесъ само две и то небетчийски; тогава работѣха две керамични фабрики, днесъ—една; тогава работѣха пивоварна и др. фабрики, днесъ спятъ дълбокъ сънь. А колко бичкии, дърводѣлници, табахани, воденици, тепавици, дараци и занаятчийски работилници отъ тогава умрѣха, за да се дойде

Проф. В. Захариевъ.

НѢКОГАШНИ ХУДОЖЕСТВЕНИ ЗАНАЯТИ ВЪ САМОКОВЪ

Въ края на миналия вѣкъ и въ първитѣ години следъ освобождението въ Самоковъ сж упражнявани нѣкои художествени занаяти. Самото имъ наименование „художества“[1]), което ги е различавало отъ „ржкодѣлствата“ — другитѣ занаяти, показва какъ сж били ценени въ ония години, когато Самоковъ е билъ центъръ на занаятчийско производство съ високо качество, търсено и предпочитано по всички голѣми търговски срѣдища и панаири.

Ръзбарството е единъ отъ тѣзи художествени занаяти, които сж достигнали едно истинско съвършенство. Първитѣ прояви въ тази область сж свързани съ името на единъ чужденецъ — нѣкой си *Антоний*, който къмъ 1793 год. въ Света-гора работи централния иконастасъ за Митрополитската църква въ Самоковъ. Въ църковната кондика тогава сж записани изплащанитѣ му суми за превозъ на темплото, за възнаграждения и бакшиши.

Другъ чужденецъ, *Атанасъ*, наричанъ *Гелодуро*, следъ тригодишна работа завършилъ презъ 1830 год. страничнитѣ крила на иконастаса за олтаритѣ на свети Иванъ Рилски и св. Харалампий. Ожененъ въ Самоковъ, той научилъ на занаятъ нѣколцина самоковци — *Стойко фандьковъ* и *П. и Годоръ Дашини*, които сж му помагали, когато е работилъ въ Рилския манастиръ. Тѣзи самоковци ръзбари не сж успѣли да *създадатъ школа*, както живописцитѣ. Съ голѣма вещина тѣ сж изпълнявали не само църковни поржчки, но и такива въ частни кжщи — тавани, иконастаси и пр. Въ произведенията имъ напълно сж отразени качествата на тѣхнитѣ първомайстори — тънко естетично чувство за композиция и разпредѣляне пространството, усѣтъ къмъ формата и майсторско техническо изпълнение.

Единъ отъ нашитѣ майстори живописци *Никола Ив. Образописовъ* сжщо е работилъ ръзба и е умѣялъ да я позлатява. Нѣкои отъ майсторитѣ дюлгери строители сж украсявали съ ръзба колонки, капители, тавани, врати, долапи и пр., фрагменти, отъ което сж запазени въ нѣкои кжщи. Преди 7 — 8 години въ единъ дюкянски таванъ бѣха нахвърляни купъ рисунки — проекти за ръзба на *Стойко фандьковъ*. За голѣмо съжаление, никой отъ лицата, на който бѣше изтъкнато значението на тѣзи рисунки шаблони, не прояви интересъ къмъ тѣхъ, та да бждатъ откупени за съхраняване въ читалището. По-късно следъ създаване музейната сбирка, когато бѣха потърсени, указа се, че сж купени за нищожна цена отъ единъ самоковски бояджия, който не е успѣлъ да ги запази.

Така пропаднаха и ще пропадатъ или пъкъ ще попадатъ въ ржцетѣ на вехтошари и антиквари иновѣрци ценни паметници на нашето старо изкуство, които сме можели и все още можемъ да запазимъ, та да ни говорятъ за необикновения за времето си художественъ и занаятчийски ръзцвѣтъ, регистриранъ въ Самоковъ.

Другъ особено почитанъ нѣкога, угасналъ сжщо както ръзбарството, занаятъ е *златарството*. Популяризиранъ е въ Самоковъ отъ арменци преселници, чиито потомци сж *Зуйбаробитѣ*. Въ Самоковъ на времето сж изготвяни великолепни по финното си изпълнение златарски издѣлия църковни утвари и украшения — обковка на икони. Забележителна е обковката на иконата на свети Николая въ църквата „Свети Никола“, павти, гривни, кръстчета, колани, обеци и проче. До голѣмо съвършенство сж били доведени техникитѣ за филиграновата и кованата работа, които сега пакъ започватъ да се предпочитатъ.

Както повечето занаяти, така и ръзбарското и златарското „художества“, поради безогледната конкуренция на внасянитѣ отъ вънъ фабрични крайно недоброкачествени безвкусици окончателно западнаха.

Иконастасъ въ Митрополитската църква въ Самоковъ

Особено радостно явление е, че сега пакъ започва да се търси и цени ржчния трудъ. Голѣми усилия въ това отношение полагатъ Държавната художествена академия, при която се създаде специаленъ отдѣлъ за приложни изкуства (декоративно изкуство, ръзба, керамика и везба) и специалнитѣ ръзбаро-столарски, керамични и занаятчийски училища. Една отъ главнитѣ поставени цели е възвръщането къмъ упражняванитѣ нѣкога художествени занаяти — ръзбарство, златарство, керамика, килимарство и т. н.

Столаро-ръзбарското училище въ Самоковъ подготва като ръзбари доста даровити младежи, за които ще се създадатъ възможности за работа. Въ Berchtesgaden, едно малко градче, известенъ лѣтенъ и зименъ курортъ въ Баварскитѣ Алпи, съмъ ималъ случая да видя, че едва ли не всѣка кжща е ръзбарска работилница. Тамъ, както въ Oberamergau и на други алпийскиград чета и селца, финно се изрѣзватъ отъ дърво и коклъ малки разпятия, украшения, фигурки на тиролци, животни — сърни, диви кози, мечки и пр. и пр. Изработватъ се и най-разнообразни детски играчки. По този начинъ се препитаватъ много семейства. Всички гости — туристи и чужденци, които спохождатъ зиме и лѣте тѣзи мѣста, си купуватъ подобни спомени и подаръци, продавани на много евтини цени.

Тамъ, както и въ Самоковъ, дървениятъ материалъ е въ изобилие, и възможноститѣ за други работи сж крайно ограничени. Много мои познати, които сж посещавали Чамъ-кория и Самоковъ, сж искали да си купятъ нѣщо за споменъ, работено тука. За голѣмо съжаление, никога не съмъ можалъ да имъ посоча предмети подобни на тѣзи, за които споменахъ по-горе. Ето нѣколко възможности за нашитѣ занаятчии. Нека ги насърдчимъ, подкрепимъ и упжтимъ, та да развиятъ дейность и въ това отношение. По този начинъ ще се създаде работа за доста способни младежи, които изнемогватъ отъ принудително бездействие. Изготвенитѣ отъ тѣхъ предмети главно презъ зимата, не само въ града или въ Чамъ-кория но и другаде винаги ще намиратъ добъръ пазаръ. Разбира се и въ това отношение се налага едно вещо ржководство, за да се превъзмогне баналния пазарски вкусъ, отразенъ въ всевъзможни шаблонни изпълнявани пирографирани, безвкусица, украсявани безразборно съ шевични мотиви и старобългарска плетеница. Най-голѣма стойность, безспорно, винаги ще има личното, самобитно и неповлияно отъ каталози и чужди образци творчество на майстора, колкото и скромно да е по своята концепция. Въ това отношение ще иматъ поле за работа и мѣстнитѣ художници.

II.

За създаване народни мебели.

Не се съмнявамъ, че и тази година въ изложбата ще бждатъ показани великолепни изпълнение модни „виенски“ гарнитури за спални, трапезарии, кабинети, будоари. Всичко това ще бжде старателно изпълнено споредъ чужди каталози и модели. Покрай тѣхъ дано видимъ и мебели, предназначени за скромни чиновнически или работнически семейства, които не могатъ да си позволятъ лукса да притежаватъ модни гарнитури, за чието нареждане, преди всичко, е необходимъ единъ просторенъ домъ. Касае се за създаване „народенъ“ типъ мебели, достжпни за всѣко домакинство.

Ето една задача, която успѣшно би могло да разреши Самоковското столаро-ръзбарско училище. Касае се за конструирането, съ най-подходеща за цельта евтини материали, народно легло, маса, столове, шкафъ за дрехи, кухненски долапъ, достжпни по цени за повече хора. Желателно е, въ повече градски и селски домове да влѣзатъ подобни скромни, но необходими мебели. Напоследъкъ много видни архитекти въ чужбина се занимаватъ съ проблемата за създаване „народенъ“ типъ мебели. Разбира се, това което ще се създава у насъ, трѣбва да отговоря, преди всичко, на нуждитѣ на нашия народъ, на неговитѣ традиции, на неговия здравъ, изпитанъ все още напълно непокваренъ вкусъ.

[1]) Гледай моята статия „Едно ржководство за художествени занаяти отъ 1845 г.“, „Известия на нар. етнографски музей“, год. XII—1935, стр. 117 — 124.

до оная страшна бедность и безработица що имаме днесъ!!

„Колкото едно общежитие произвежда повече, толкова е по-богато“.

А колко произвежда гр. Самоковъ? Какво произвежда той? Отъ що се препитаватъ самоковци?

Земя за работа нѣмаме. Занаятитѣ пропадатъ въ мжчителни болки. Не си ли създаватъ измами, тия що чакатъ Самоковъ да стане лѣтовище? А за всѣки трети чифтъ ржце трѣбва да се намѣри работа. Пита се: като какъ би станало това, ако нѣма развити занаяти и промишленость?

Това крайно кризисно състояние на нѣщата налага една изключителна грижа за изследване на всички предпоставки. Налага уяснение и пълна воля за изходъ. Обществениятѣ водачи не бива да проспиватъ, за да не носятъ на плещитѣ си историческата отговорность за загубени възможности и грѣха за тежкото страдание на беднитѣ и на работницитѣ.

Първитѣ граждани и обществениците иматъ задължението за това. Думата сега иматъ тѣ. Тѣ трѣбва да знаятъ, че безгрижието предъ чуждата беда не е благородно качество. А търпението сжщо има предѣлъ. Тежко на тия, които дочакатъ да се прелѣе чашата.

Промишлената изложба.

Изложбата ще се открие утре, 12 юлий — Петровдень въ 11 часа сутринята, съ речь отъ г. Кмета на града.

Тя се подрежда въ салонитѣ на Столарското училище. Тоя стопански институтъ въ града ни е приютилъ всичко творческо въ областьта на промишленото образование, занаятитѣ и индустриитѣ въ Самоковския край. Честь е голѣма на гражданския комитетъ за хубавото начинание, което трѣбва да стане традиция въ Самоковъ. Въ изложбата се редятъ художественитѣ мобили на Столарското училище. Следъ него идватъ финнитѣ издѣлия на Стопанското училище. Горското училище въ Чамъ-кория участвува съ голѣма сбирка отъ видове дървета, болести по тѣхъ, сѣчива и горски птици. Участвуватъ сжщо и ученицитѣ отъ първа и втора прогимназия съ своитѣ ржчни работи, които сж изработени съ вкусъ. Занаятчиитѣ отъ града съ своитѣ дванадесеть павилиона, красиво подредени, будятъ голѣмъ интересъ въ посетителя. Самоковската градска община е взела хубавия починъ да направи показъ съ електрически печки и уреди съ цель да опознае гражданството съ предимуществото на електрическата сила и служенето й съ нея въ частното домакинство и индустрията.

Самоковскитѣ художници съ своитѣ портрети и пейсажи не отсжтствуватъ и тоя пжть отъ общата изложба. Производителнитѣ кооперации отъ града и околията участвуватъ наредъ съ другитѣ съ своитѣ млѣчни продукти, като кашкавалъ, сирене и други. Участвуватъ още агрономството, земедѣлското училище и държавното лесничейство. Ржчниятъ и фабриченъ трудъ отъ града и околията и тази година е добре застжпенъ въ изложбата.

Мило става на човѣка, като се разходи изъ изложбенитѣ салони. Изложенитѣ въ тѣхъ предмети ясно подчертаватъ, напредъка на нашитѣ занаяти и индустрии, а така сжщо и творческиятъ гений на българския стопански деецъ.

Граждани и гости на Самоковъ, искате ли да изпитате едно удоволствие, една наслада, посетете втората промишлена изложба въ гр. Самоковъ, за да го опознаете и обикнете още по-добре!

Н. Ст.

Ал. Макатевъ, Директоръ поп. банка.

Изложбата и нашето занаятчийство.

Следъ първата промишлена изложба — пазаръ, презъ месецъ юлий м. г., която бѣ посрещната доста добре отъ нашето гражданство и мина подъ знака на единъ повишенъ интересъ и следъ равносмѣтката, която ржководителитѣ на тази изложба съставиха впоследствие, стана ясно, че резултатитѣ отъ нея, на пръвъ погледъ, така както се очакваха, не бѣха на лице.

Въпрѣки известно число продажби, които направиха нашитѣ занаятчии — изложители, последнитѣ недвусмислено даваха да се разбере, че очакванията имъ не сж били оправдани напълно.

Ние сме съгласни, че видимитѣ резултати отъ изложбата не бѣха голѣми, обаче, за насъ е ясно, че истинскитѣ резултати, така както ние ги разбираме, сж на лице, и че изложбата постигна онова, което бѣше главната задача на учредницитѣ, а именно: чрезъ нея бѣха извадени на показъ, най-добритѣ произведения на нашия занаятчия, прекрасно изработени, отлично подредени, конкуриращи се взаимно, не отстжпващи съ нищо на произведенията на тѣхнитѣ братя по професия, които излагатъ въ Пловдивъ, Варна и пр. и за които българското общество и чужденцитѣ даватъ най-добри отзиви.

Тукъ именно е истинскиятъ смисълъ на изложбата и въ този смисълъ се крие значението й за нашия занаятчия: да излѣзе изъ своето дюкянче, да покаже своитѣ знания и способности и наредъ съ другитѣ свои другари, да даде на публична преценка и то предъ единъ много по-широкъ кржгъ отъ ценители — предъ цѣлия градъ, своята работа. И ако презъ краткото времетраене на изложбата и поради малкия масщабъ, въ който се проектира тя, нашият занаятчия нѣма възможность да даде всичкото разнообразие на своята работа, презъ това време той прави най-добрата реклама на произведенията си, следъ което ще бжде търсенъ отъ по-широкъ кржгъ клиенти, съ една речь — работата му ще бжде предпочитана и търсена двойно и тройно.

Независимо отъ това, понеже нашиятъ занаятчия не е поставенъ при подходящи условия да бжде въ контактъ съ производството на занаятчии отъ други градове или въ чужбина, тукъ, въ тази изложба, той ще намѣри и своето училище и ще се научи, какъ да се приспособи къмъ изискванията на нашето време, ще знае, какво се търси на пазара, ще се научи да следи модата, която особено днесъ е много ексцентрична и промѣнлива, ще използва нашироко рекламата, като се стреми тя да бжде евтина но оригинална и отъ тукъ, той ще приложи и въ своя дюкянъ, въ своята витрина едно по-художествено разбиране въ подреждане произведенията си, ще извлѣче поуката да бжде точенъ при изпълнението на поржчкитѣ, честенъ въ смѣткитѣ си, вежливъ въ отношенията съ клиентитѣ си и изобщо възприемчивъ въ новото на занаята.

А щомъ всички тия предпоставки сж налице, ние мислимъ, че нашето занаятчийство ще се развива и, противно на известни схващания, ще продължи да живѣе обновено, въ унисонъ съ новото време и ще бжде както въ миналото единъ отъ важнитѣ стопански фактори въ цѣлокупното ни национално стопанство.

Самоковъ е най-хубавото българско лѣтовище!

Презъ селото къмъ града.

Културно-стопанското повдигане на града и селото е било любима тема за писане и приказване отъ мнозина — малки и голѣми. Какво по-хубаво човѣколюбиво дѣло отъ туй да работишъ за стопанския напредъкъ и културно превъзпитание на селянина — твореца на блага, безропотния носитель на непосилния му житейски кръстъ.

Мнозина други сж вложили доста усилия да издигнатъ гражданитѣ отъ мнозинството — занаятчии и работници на по-голѣмо културно-стопанско ниво, да приближатъ града къмъ изискванията на новото време и промѣнилитѣ се икономически и обществени условия. Какво е постигнатото за селото и града? Селото се гърчи подъ бича на стопанската криза и духовна нищета, а градътъ мизерствува и се лута въ идейна безпжтица и стопанския хаосъ. Естествено ли е последствие положението въ града и селото отъ общата стопанска криза, или е изкуствено, стимулирано поради закъснѣлата стопанска ориентировка и безсистемна стопанска дейность?. На този въпросъ ще си отговоримъ всѣки, който ще годе наблюдава икономическия животъ съ реално око, че българскиятъ народъ страда не толкова отъ нѣмотия, колкото отъ неоправия. Имайки слабости къмъ голѣмитѣ стопански въпроси и висшата политика, ние изоставихме дребнитѣ — селото и града сами за себе си да се борятъ съ всички несгоди и все пакъ да творятъ стопански блага и съ свръхъ усилия да устояватъ на болезненитѣ удари на стопанската криза. Тъй бѣше вчера, днесъ е нерадостно, ами утре?

Днесъ и утре една е задачата на общественици и политици. Сериозна работа за издигане на селото, което ще подкрепи града.

Българското занаятчийство е дало своята дань на държава и народъ — най-устойчиво и трудолюбиво съсловие на града днесъ е въ най-окаяно положение. Нѣма стабиленъ занаятъ, защото нѣма платежоспособенъ консуматоръ. А мнозинството консуматори на занаятчийскитѣ произведения това сж земедѣлскитѣ стопани.

Ето защо пжтьтъ за културно-стопанското повдигане на града трѣбва да мине презъ селото, да засили стопанския му животъ, използувайки всички постижения на земедѣлската наука чрезъ нейнитѣ апостоли — агрономитѣ.

Специалнитѣ земедѣлски отрасли и занаятчийството.

На 12 т. м. въ салонитѣ на Столарското училище ще се открие промишлена изложба, въ която, за съжаление, нѣма да можемъ да вземемъ по-голѣмо участие, поради неподходещето време за излагане на произведения отъ специалнитѣ отрасли на земедѣлието. При все това, искамъ да обърна вниманието както на занаятчиитѣ, така и на всички ония, които не могатъ да свържатъ двата края, върху тия отрасли, които застжпени биха допринесли твърде много за материалното имъ закрепване, или най-малко да дадатъ своитѣ великолепни плодове за храна на семействата имъ, безъ да става нужда да се отдѣлятъ срѣдства и за тѣхъ, които поради недостигъ на такива, оставатъ като луксъ, позволенъ само за малцина въ Самоковъ.

До като навсѣкжде въ България занаятчията покрай своя занаятъ има и своята овощна градинка, лозе, ягодарникъ, зеленчукова градинка и пр., които съ своитѣ плодове служатъ не само да задоволятъ нуждитѣ му, но остава и излишъкъ, който се изнася на пазара и по такъвъ начинъ приходитѣ му се увеличаватъ, то тукъ занаятчията е поставенъ въ много по-неблагоприятно положение, защото отъ приходитѣ на своя занаятъ, които и безъ това сж много малки, той трѣбва да отдѣля и да купува отъ пазара онова, което неговия събратъ не само че не купува, но и продава.

Нѣма въ България градъ, въ който всѣко семейство да има толкова голѣми дворове, каквито сж самоковскитѣ, които, за съжаление, повечето сж обрасли въ бурени, а само малка часть се използва и то главно съ картофи, лукъ, фасулъ, празъ и нѣкое овощно дърво, но тъй лошо гледано, че почти нищо не се получава отъ него.

Ако нѣма условия за всички специални отрасли, то все пакъ природата за нѣкои отъ тѣхъ е особено щедра, но какъ да си обясними тѣхната липса?

Не трѣбва да липсва отъ вашитѣ дворове овощното дърво, предимно низкостебленото, което ще ви даде хубави и сочни плодове на и безъ това скромната ви трапеза!

Не трѣбва да липсватъ отъ вашитѣ дворове и ягодитѣ, за които условията сж много благоприятни и плодоветѣ на които купувате отъ пазара по 10 лева. А колко сж ония отъ васъ, децата на които не сж имъ опитали вкуса и ги смѣтатъ за луксъ позволенъ само за малцина! Не трѣбва да липсватъ отъ вашитѣ дворове и ония зеленчуци, за които има условия, защото отъ тѣхъ ще спестите, за да си купите ония, които не могатъ да се произведатъ тукъ. Не трѣбва да липсватъ предъ кжщата и цвѣтята, които ще дадатъ засмѣния видъ на домакинята, а отъ тамъ и на цѣлото семейство.

Това сж на гледъ малки нѣща, но вие най-добре знаете, че най-много срѣдства се хабятъ за дребнитѣ работи, защото ежедневно левче по левче излизатъ отъ вашитѣ и безъ това праздни джобове.

В. М. Канджовски,
Управ. държ. ов. разсадникъ

ШИВАЧЕСКИЯТЪ ЗАНАЯТЪ ВЪ САМОКОВЪ.

Както всички занаяти, така и шиваческия има си своята история.

До въвеждането на шевната машина, всичко е било изработвано и ушивано на ржка, и този начинъ, назованъ „манифактурно производство“ е продължавалъ до края на 18-то столѣтие.

Шевната машина измѣсти ржчния трудъ и чрезъ нея се модернизираха и се добиха нови форми върху изработката и естетиката въ занаята.

Едновременнитѣ: салтамарка (вахкьето), потуритѣ и пояса се замѣниха съ: сетрето, сакото, джилетката (елека) и панталона, а дамския: бонджуръ и коваламата — набръчникъ се замѣсти съ фустата — пола и блузата.

Презъ този периодъ се оформява занаята и въ 1851 год. се полагатъ основитѣ и образува първото шиваческо сдружение въ града, отъ кждето излизатъ първитѣ майстори въ занаята. Като предвестникъ на модерното мжжко шивачество идва въ града ни известнятъ майсторъ Кролъ, наьѣрно, Каролъ, по народность австрийски нѣмецъ, на когото самоковци даватъ най-голѣмо уважение и гостоприемство и при него постжпватъ да учатъ занаять като чираци и ставатъ майстори „франкътерзии“: Ксенофонтъ Сирикаровъ, Сотиръ Ташуната, Петъръ Щиплията, Косто Аршиковъ, Христо Пърдешовъ и др., а по това време се завръща отъ Сърбия, специализиралъ се тамъ по занаята и „башъ-майсторътъ“ Сотиръ Дашинъ, който въ едно кжсо време подготви доста момчета за чираци — бждещи майстори.

До освобождението ни всички тѣзи майстори, съ тѣхнитѣ предшественици — абаджитѣ наели дюкяни въ прочутата Абаджийска чаршия, сж работили и доставяли: шалвари, антерии и др. стоки, както за мѣстното население, така и за турската армия, и тогава, всичко що е работено и доставяно за широкия пазаръ като: аби, шаеци, гайтани, е намирало пазаръ въ широката Турска империя.

Тогавъ е било „блаженното време“ на самоковския занаятчия, който работейки и свободенъ въ мисъльта си за утрешния день, между другото, вършилъ е и обща полезна дейность, като е помагалъ и вземалъ активно участие, чрезъ своитѣ така наречени „лонджи“, по всички обществени въпроси, които впоследствие създадоха черковния въпросъ, който роди и даде политическата ни свобода.

Въ първия периодъ следъ освобождението ни, когато алъшъ-вериша кипѣше, и занаятьтъ цъвтѣше, явиха се, макаръ и съ слабо образовани, но съ усѣть и добра практика майстори, които даваха на клиентелата си най-фина работа.

Талелитѣ дрехи: редингота, жакета и др. дрехи, които се работѣха въ работилницитѣ на първитѣ майстори: Атанасъ Близнецъ, Захарий Коларовъ, Христо Яричевъ, Атанасъ Пешевъ, Иванъ Семерджиевъ (покойници вече) по изработка не отстжпваха на европейското облѣкло, а стремежа за доусъвършенствуване и модернизиране въ занаята подбуди и нѣкои отъ бждитѣ майстори да отидатъ на външъ и се специализиратъ въ занаята по модерното кройчество.

Единъ отъ тия бѣше Коста попъ Христовъ, следвалъ въ Г'аброво на свои разноски и Никола С. Георгиевъ изпратенъ отъ Търговската камара въ Дрезденъ.

За добрата подготовка на занаята въ техническото му усъвършенствуване много е спомогнала за града и Софийската търг. индустриална камара, като е открила до сега четири курса по запознаване новитѣ методи по кройчеството и тѣзи курсове създадоха и опрѣсниха знанията на занаятчиитѣ, издигнаха добри специалисти — майстори като Владимиръ Сайрусуновъ, който е далъ съ своитѣ познания много нѣщо за издигане и усъвършенствуване на всички калфи, чираци, учили се при него.

За улесненне на клиентелата въ доставката на хубави платове и шивачески материали, както и хубава работка нека споменемъ и Никола Оцетовъ, Борисъ Паневъ, Стоянъ Фурнаджиевъ, Петъръ Стойчевъ, Крумъ и Георги Пилеви, Петъръ Магаевъ — все млади и интелигентни сили, желаещи да дадатъ съвѣстна и гарантирана изработка на клиентитѣ си.

Заслужава да споменемъ и за „патриарха“ въ нашия занаятъ, майстора на поиското и цивилно облѣкло — Никола М. Бобовъ, който цѣли 60 години, превитъ съ игла въ ржката, безъ пенсия разбира се, изкарва насжщния си, и Иванъ Дикинъ, Никола Велковъ, доста добри майстори по военното облѣкло, като и Георги Марикинъ и Димитъръ Радевъ дамски шивачи, всички добри майстори съ своята дългогодишна опитность и практика, сж работили и помагали за развитието и усъвършенстването на занаята.

При днешната конкуренция на готовитѣ дрехи; почти всички шивачи, слаби въ материално отношение, невмогватъ, и мжчно понасятъ ударитѣ на едрия капиталъ, предстои да се замислятъ: какво да се прави и предприеме, за запазване отъ пълното разорение.

Този въпросъ ще бжде предметъ на друга статия.

Н. Петринъ.

Кжщата на К. Фотиновъ. Гравюра върху дърво отъ П. Вжжаровъ

Новини и съобщения.

По случай втората промишлена изложба отъ 12 до 19 юлий е гостоприемна седмица въ Самоковъ.

Дирекцията на лагеръ „Боръ“ въ Шумнатица съобщава, че въ недѣля, 12 юлий т. г., 4 ч. следъ пладне ще стане тържественото издигане на националното знаме и официалното откриване на лагера. Поканва се гражданството да присжтствува на това тържество.

Редакцията на вестника благодари сърдечно на всички дописници и сътрудници, дали драговолно съгласието си да работятъ за списване на „Самоковъ“.

Сжщата поканва и всички други лица, до които до сега, по пропускъ, не се е адресирала да иматъ присърдце дѣлото на вестника — повече грижа за Самоковъ, по-вѣрно освѣтляване гражданитѣ по общински задачи културни, просвѣтни, здравни и др. въпроси.

Годишниятъ актъ на реалното училище ще бжде на 12 юлий въ салона на читалището.

Комисия отъ училищното настоятелство е избрала мѣсто за строежъ на първоначално училище въ града, край р. Бистрица, до ул. „Теке махала“. Очаква се това мѣсто да бжде одобрено и отъ втора комисия, назначена отъ Соф. обл. учил. инспекторъ и се пристжпи къмъ строежъ още това лѣто.

Споредъ сведенията въ Занаятчийското отдѣление при Б. з. к. банка, на 15 юний т. г. въ страната е имало 414 действуващи кооперации, отъ тѣхъ 200 сж за общи доставки и 214 производителни кооперации.

Продава се КЖЩА
съ праздно МѢСТО,
ул. „Александрова“ № 32, Главната улица, срещу Хаджистамови и черквата; урегулиранъ парцелъ 240 кв. метра, собственици Гядини. Споразумение
адвокатъ **Максимовъ.**
кв. 463,189. 1 — 3

Самоковско градско общ. управление

ОБЯВЛЕНИЕ № 6325

Общинското управление известява на интересуващитѣ се, че на 15-я день следъ напечатване на настоящето въ в. „Само-ковъ“, въ канцеларията на общината, отъ 9 до 11 ч. преди обѣдъ, ще се произведе тръгъ, съ явна конкуренция, за доставката на 5,000 кгр. ечемикъ и 1,000 кгр. царевица за кърмило на общинския добитъкъ.

Приблизителна стойность на доставката 16,000 лв.

Залогъ за участие въ търга 10%, 16000 лв., който следъ утвърждение на търга остава въ сжщия размѣръ.

Законътъ за Б. о. пр. е задължителенъ за конкурентитѣ. Разноскитѣ по търга сж за смѣтка на доставчика.

Поемнитѣ условия се намиратъ въ общината.

Гр. Самоковъ, 8 юлий 1936 г.

Отъ общината.

Петъръ С. Миташовъ
нѣма да приема на именния си день.
кв. 463050

Павелъ Кокошчевъ
нѣма да приема на именния си день.
кв. 463060

Петъръ В. Бързановъ
нѣма да приема на именния си день.
кв. 463061

Петъръ Георгиевъ
не приема на именния си день.
кв. 463,120

Петъръ Г. Чамурлийски
нѣма да приема на Петровдень.
кв. 463,123

Петъръ Г. Сотировъ,
адвокатъ въ гр. Самоковъ, поради отсжтствие отъ града на 12 т. м., нѣма да приема на именния си день. 463,124

ОБЯВЛЕНИЕ № 6333

Общинското управление известява на интересуващитѣ се, че на 15-я день следъ отпечатване на настоящето въ вестникъ „Само-ковъ“, въ канцеларията на общината, отъ 9 до 11 часа преди обѣдъ, ще се произведе тръгъ съ явна конкуренция, за доставката на 60,000 тухли, за постройки на обори въ селата: Драгушиново, Злокучене, Шипочане и Ново-село.

Приблизителна стойность на доставката — 30,000 лв., която е дѣлима на части отъ по 15,000 тухли.

Залогъ за участие въ търга 5%.

Законътъ за Б. о. и пр. е задължителенъ за конкурентитѣ. Всички разноски по търга сж за смѣтка на доставчика.

Поемнитѣ условия се намиратъ въ общината — стая № 6.

Гр. Самоковъ, 9-VII 1936 г.

Отъ общината.

Чамъ-корийско ревирно лесничейство

ОБЯВЛЕНИЕ № 909

На 11-я день отъ публикуване настоящето въ в. „Само-ковъ“ (деня на публикацията не се чете) въ канцеларията на Радуилското общинско управление отъ 10 — 12 часътъ преди пладне ще се произведе спаряване за продажба по доброволно съгласие на складиранитѣ на временни складове чамови дървени строителни материали, добити по стопански начинъ презъ 1935/36 год., както следва:

А. Отъ държавната гора Чамъ-кория:

70 група отъ 269 броя трупи за дъски; равни на 108·87 куб. м., складирани въ временния складъ „Пущиняка“, при първ. цена 410 лв. за 1 к. м.

Б. Отъ държ. гора „Кьоравица“:

71 група отъ 441 броя трупи за дъски, равни на 182·54 куб. м., складирани на вр. складъ въ лѣтовище Костенецъ, при първоначална цена 390 лева.

72 група отъ 496 броя обли за греди. равни на 21·73 куб. м., складирани на сжщия складъ, при първон. цена 310 л.

Освенъ предложенитѣ при спазаряването цени купувачитѣ ще заплатятъ 20% върху последнитѣ за фондови връхнини, производственитѣ разходи по добиване на материалитѣ отъ групитѣ: 70 — 165 лв., 71 и 72 по 240 лева за 1 куб. м. и 15% върху производств. разходи за предпр. печалба.

За правоучастие въ спазаряването се иска 10% отъ общата стойность на материалитѣ въ банково удостовѣрение. Законътъ за б. о. и правилника за приспособлението му съставляватъ основа на предприятието и сж задължителни за купувача. Купувачътъ е дълженъ въ 10 дневенъ срокъ отъ съобщението за утвърждаването на спазарителния протоколъ да се яви въ лесничейството да подпише и обгербова тръжнитѣ книжа и внесе стойностьта на материалитѣ, споредъ даденитѣ му указания въ съобщението. Предприемачътъ нѣма право на рекламации по отношение качеството на закупенитѣ материали. Публикация, гербъ и др. разходи сж за смѣтка на купувача.

Материалитѣ могатъ да се видятъ на складоветѣ, а описитѣ да се прегледатъ презъ всѣко време въ канцеларията на лесничейството.

Чамъ-кория 9 юлий 1936 г.

кв. 463118 Отъ лесничейството.